

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 818/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Mikroúvery, s. r. o., Kopčianska 10, Bratislava, zastúpenej advokátkou JUDr. Katarínou Dvorskou, Advokátska kancelária, Vietnamská 48, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trenčín č. k. 13 Ro 328/2014-34 z 2. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Mikroúvery, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Mikroúvery, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného

súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 Ro 328/2014-34 z 2. februára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd vydal 5. septembra 2014 platobný rozkaz č. k. 13 Ro 328/2014-14, ktorým odporcovi uložil povinnosť do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu zaplatiť sťažovateľke sumu 300 € s úrokom z omeškania 5,25 % p. a. zo sumy 25 € od 29. novembra 2013 do zaplatenia, a zaplatiť náhradu trov konania vo výške 18 € a trovy právneho zastúpenia vo výške 13,18 €. Sťažovateľka podala proti platobnému rozkazu odvolanie v časti výroku o náhrade trov konania a domáhala sa, aby okresný súd rozhodnutie o trovách konania zmenil tak, že okresný súd odporcovi uloží povinnosť nahradiť sťažovateľke náhradu trov súdneho konania vo výške 18 € a trov právneho zastúpenia vo výške 65,88 €. Okresný súd napadnutým uznesením platobný rozkaz okresného súdu č. k. 13 Ro 328/2014-14 z 5. septembra 2014 vo výroku o náhrade trov konania potvrdil a náhradu trov odvolacieho konania sťažovateľke nepriznal.

2.1 Okresný súd v napadnutom uznesení uviedol: *„Súd sa pri rozhodovaní veci platobným rozkazom riadi príslušnými ustanoveniami § 172 a nasl. O.s.p., pričom pri rozhodovaní o trovách konania postupuje podľa § 142 a nasl., § 150 a § 151 O.s.p. účinnými v čase rozhodovania. Pri rozhodovaní veci platobným rozkazom je súd viazaný návrhom len v časti istiny a jej príslušenstva, nie v časti náhrady trov konania. Súdom môže priznať úspešnému účastníkovi náhradu trov konania aj v nižšej sume, ako si účastník uplatnil. V drobných sporoch, ak sú trovy konania neprimerané voči pohľadávke, môže trovy konania znížiť alebo nepriznať.“*

Cieľom súdnych konaní v drobných sporoch má byť vymoženie pohľadávky s čo najnižšími nákladmi a v týchto konaniach nemôže prevažovať záujem na vedení konania z dôvodu, že ide o zaujímavé veci z hľadiska odmeny advokáta. Súdom z úradnej činnosti zistil, že na tunajšom súde prebieha viacero konaní, v ktorých vystupuje totožný navrhovateľ s totožným predmetom konania, a teda zaplatenie úhrady za poskytnuté finančné pôžičky.

V danej veci má súd teda za to, že prejednávacia vec má znaky stereotypnej právnej agendy, keď podania navrhovateľa na súd majú prvky štandardných až automatických postupov, kedy sa spravidla mení iba osoba povinnej osoby a výška úhrady. Ide

o administratívnu agendu, ktorá nevyžaduje žiadne sofistikované právne riešenia. A práve stereotypná právna agenda v spojení s nízkou hodnotou sporu je tým dôležitým ukazovateľom, ktorý oprávňuje k aplikácii uvedeného zmierňujúceho ustanovenia § 150 ods. 2 O.s.p.

Súd si dovoľí konštatovať, že zákon nešpecifikuje pojem neprimeranosti trov voči pohľadávke a ponecháva to na úvahe súdu. Zároveň súd konštatuje, že nespochybňuje právo navrhovateľa dať sa právne zastúpiť, čo navrhovateľ v tomto konaní aj učinil. Súd sa však nestotožňuje s tvrdením navrhovateľa, že by zníženie priznaných trov malo byť nespravodlivé, ba neprimerané. Súd sa domnieva, že práve naopak nespravodlivé by bolo, aby súd priznal navrhovateľovi pri drobnom spore, stereotypnej agende a vo svojej podstate iba prepisovaní údajov v žalobe, 100 % náhradu trov konania. Súd preto vec individuálne posúdil a rozhodol v zmysle zákona.

S poukazom na vyššie uvedené, súd pri vydaní platobného rozkazu postupoval v súlade so zákonom, a preto súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.“

3. Sťažovateľka v úvode svojej sťažnosti uviedla, že trovy právneho zastúpenia v požadovanej výške (65,88 €) nemôžu byť neprimerané, lebo nie sú ani dvojnásobkom istiny dlžnej sumy (300 €). Navyše, priznané trovy právneho zastúpenia vo výške 13,18 € nedosahujú podľa sťažovateľky ani výšku režijného paušálu za dva úkony právnej služby 16,08 € (2 x 8,04 €), čo považuje za neprimerané a neadekvátne zníženie trov právneho zastúpenia. Podľa sťažovateľky uplatňovaná náhrada trov právneho zastúpenia predstavuje minimálnu odmenu za právnu službu za minimálny počet úkonov, pri ktorých je uplatňovaná minimálna sadzba podľa vyhlášky. Na trovy právneho zastúpenia, ktoré boli vyčíslené a uplatnené v súlade s predmetnou vyhláškou, má sťažovateľka podľa jej názoru nárok. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že bola nútená vynaložiť finančné aj personálne kapacity, aby sa domohla svojho nároku. Odporca s ňou nekomunikoval a nereagoval na predžalobné výzvy, preto nemala inú možnosť ako iniciovať občianske súdne konanie.

*3.1 S prihliadnutím na dodržanie princípu proporcionality medzi výškou vymáhanej čiastky a náhrady trov v tzv. *bagatelných* sporoch (obdoba drobných sporov) je podľa*

mienky sťažovateľky spravodlivé, aby výška odmeny za zastupovanie žalobcu advokátom bola určená tak, že spravidla nepresiahne jedennásobok vymáhanej istiny. Z uvedeného podľa názoru sťažovateľky vyplýva nielen to, aký pomer trov a istiny je považovaný za spravodlivý, resp. nespravodlivý, ale zároveň stanovuje pomyselnú hranicu spravodlivosti, pod ktorú by mali byť trovy právneho zástupcu znížené len výnimočne v prípade, že by sa určenie vyšších trov javilo ako evidentná nespravodlivosť. Aby súd mohol posúdiť, či ide o takýto zvláštny prípad, je podľa sťažovateľky potrebné zohľadniť viacero kritérií na strane oboch účastníkov konania – majetkové pomery odporcu, technické, personálne, vedomostné zázemie sťažovateľky, ako aj skutočne vynaložené náklady na právne zastúpenie. Žiadne z týchto kritérií konajúci okresný súd podľa sťažovateľky nevzal na vedomie a k žiadnemu z týchto kritérií sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nevyjadril.

3.2 Podľa sťažovateľky okresný súd zároveň znížil trovy právneho zastúpenia aj napriek tomu, že z jej strany nešlo o zneužívanie práva na náhradu trov konania. Odporca sa s úhradou pohľadávky dostal do omeškania 29. novembra 2014. Návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný 5. augusta 2014, tzn. po viac ako 8 mesiacoch od splatnosti pohľadávky zo zmluvy. Sťažovateľka považuje aplikáciu § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zo strany okresného súdu za nesprávnu, keďže rozsah zníženia priznaných trov právneho zastúpenia je podľa jej názoru nespravodlivý a neprimeraný, čím konajúci okresný súd nedôvodne zvýhodnil odporcu, ktorý svojím správaním vyvolal samotné sporové konanie. Zároveň podľa presvedčenia sťažovateľky nesprávnym a necitlivým uplatnením uvedeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku bolo zasiahnuté do jej ústavných práv. Napadnutým uznesením došlo podľa sťažovateľky k situácii, keď je jej majetok paradoxne menší ako pred podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu. Vzhľadom na všetky prezentované skutočnosti sa podľa sťažovateľky sťažnosťou napadnuté uznesenie okresného súdu javí ako neospravedliteľné popretie základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Ak by okresný súd aplikoval citované ustanovenia správne a v súlade s ich skutočným významom, nemohlo by podľa úsudku sťažovateľky dôjsť k jej neúspechu v konaní. Extrémnou interpretáciou označených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku okresným súdom

došlo podľa názoru sťažovateľky zjavne k zásahu do jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Sťažovateľka navrhla vydať tento nález:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 20 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trenčín zo dňa 2.2.2015, č.k. 13Ro/328/2014-34, ktorým platobný rozkaz Okresného súdu Trenčín zo dňa 5.9.2014, č.k. 13Ro/328/2014-14 vo veci samej potvrdil, porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu Trenčín zo dňa 2.2.2015, č.k. 13Ro/328/2014-34 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd Trenčín je povinný zaplatiť advokátovi sťažovateľa náhradu trov konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť

uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy nachádzame v ústave v čl. 46 a nasl. (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces).

7.1 Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (porov. I. ÚS 290/08, II. ÚS 88/01, II. ÚS 145/08, III. ÚS 259/2010, IV. ÚS 159/07). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

7.2 Povinnosť súdu zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v ním rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, sú teda jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

7.3 Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť občianskeho súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08).

8. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

8.1 V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania okresný súd uplatnil zákonom poskytovaný priestor na uváženie v súvislosti s aplikáciou § 150 ods. 2 OSP.

8.2 Pokiaľ okresný súd považoval prerokúvanú vec za drobný spor a trovy konania za neprimerané voči pohľadávke na základe toho, že:

(i) „Cieľom súdnych konaní v drobných sporoch má byť vymoženie pohľadávky s čo najnižšími nákladmi a v týchto konaniach nemôže prevažovať záujem na vedení konania

z dôvodu, že ide o zaujímavé veci z hľadiska odmeny advokáta“;

(ii) „prejednáváná vec má znaky stereotypnej právnej agendy, keď podania navrhovateľa na súd majú prvky štandardných až automatických postupov, kedy sa spravidla mení iba osoba povinnej osoby a výška úhrady. Ide o administratívnu agendu, ktorá nevyžaduje žiadne sofistikované právne riešenia. A práve stereotypná právna agenda v spojení s nízkou hodnotou sporu je tým dôležitým ukazovateľom, ktorý oprávňuje k aplikácii uvedeného zmierňujúceho ustanovenia § 150 ods. 2 O.s.p.“;

(iii) „zákon nešpecifikuje pojem neprimeranosti trov voči pohľadávke a ponecháva to na úvahe súdu. Zároveň súd konštatuje, že nespochybňuje právo navrhovateľa dať sa právne zastúpiť, čo navrhovateľ v tomto konaní aj učinil. Súd sa však nestotožňuje s tvrdením navrhovateľa, že by zníženie priznaných trov malo byť nespravodlivé, ba neprimerané. Súd sa domnieva, že práve naopak nespravodlivé by bolo, aby súd priznal navrhovateľovi pri drobnom spore, stereotypnej agende a vo svojej podstate iba prepisovaní údajov v žalobe, 100 % náhradu trov konania. Súd preto vec individuálne posúdil a rozhodol v zmysle zákona.“;

potom v prípade, že pre tieto závery mal okresný súd dostatočnú oporu vo vykonanom dokazovaní, nemožno právny názor vyslovený okresným súdom týkajúci sa aplikácie § 150 ods. 2 OSP vo veci sťažovateľky hodnotiť ako arbitrárny, ale „len“ ako prísny a jeden z možných výkladov vzhľadom na dokázaný skutkový stav.

8.3 Ústavný súd tak nie je v tejto veci oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery okresného súdu, čo sa týka výkladu a aplikácie jednoduchého (podústavného, einfaches Recht) práva. Okresný súd riadne odôvodnil svoje závery k aplikovateľnosti § 150 ods. 2 OSP poukazom na relevantné premenné (pozri predchádzajúci bod), vysporiadanie sa s ktorými je v odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu riadne uvedené, je presvedčivé, jasné a netrpí absenciou logiky. Zároveň nemožno konštatovať, že by prijaté závery okresného súdu v napadnutom uznesení mali potenciál založiť porušenie sťažovateľkou označených čl. 20 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 ústavy.

9. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

10. Ako obiter dictum ústavný súd dopĺňa, že vzhľadom na predmet sťažnosti možno upozorniť na podstatnú podmienku potenciálneho prijatia sťažnosti na ďalšie konanie, a síce či ide/nejde o prípad posudzovaný ako tzv. bagateľná vec, kde vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu by už samotný predmet sporu v napadnutom konaní mohol zakladať z hľadiska doterajšej judikatúry ústavného súdu (porov. IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 340/2014, III. ÚS 529/2014, II. ÚS 468/2015, II. ÚS 357/2015) ďalší dôvod na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vo veciach bagateľných prichádza totiž do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne (porov. IV. ÚS 358/08), resp. v prípadoch, ak pôjde o intenzitu zásahu kolidujúcu s podstatou a zmyslom základných práv a slobôd (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1996/13, bod 27). Ústavný súd sa však nezaoberal bližšie otázkou bagateľnosti sporu, keďže sťažnosť odmietol z iných dôvodov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2016